

MUSTAQILLIK DAVRIDA O'ZBEKISTONDA MILLIY-MA'NAVIY TIKLANISH JARAYONINING TARIXIY BOSQICHLARI BM-104

Abduvaliyeva Ruxshona Saydullo qizi

Millat umidi universiteti

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikamizming mustaqilligiga erishib bo'lganidan so'ng mamlakatimizda bo'lib o'tgan milliy-ma'naviy tiklanishlarini tahlil qiladi. Bunga ko'ra diniy va madaniy qadriyatlarimizni qayta tiklash, mustaqillik yillarida milliy o'zlikni anglash, o'tgan tarixiy xotiralarni tiklash yo'lida amalga oshirilgan islohotlarning mazmun mohiyati yoritib berilgan. Shuningdek, milliy-manaviyatimizning o'rni va hozirgi davrdagi "Yangi O'zbekiston" davridagi yangi bosqichlar. Maqola mustaqillik davrida milliy-ma'naviy tiklanish jarayonining bosqichlarini o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: erkinlik, mustaqillik, madaniyat, qadriyat, milliy o'zlik, tiklanish, tarixiy xotira, Yangi O'zbekiston.

HISTORICAL STAGES OF THE PROCESS OF NATIONAL AND SPIRITUAL REVIVAL IN UZBEKISTAN DURING THE INDEPENDENCE PERIOD

Abstract: This article analyzes the processes of national and spiritual revival that took place in our country after the Republic of Uzbekistan achieved independence. It examines the restoration of our religious and cultural values, the development of national self-awareness during the years of independence, and the reforms carried out to revive historical memory. Additionally, the article highlights the role of our national spirituality and the new stages of development in the current era of "New Uzbekistan." The article encompasses the main stages of the process of national and spiritual revival in the period of independence.

Keywords: freedom, independence, culture, values, national identity, revival, historical memory, New Uzbekistan.

ИСТОРИЧЕСКИЕ ЭТАПЫ ПРОЦЕССА НАЦИОНАЛЬНОГО И ДУХОВНОГО ВОЗРОЖДЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ

Аннотация: В данной статье анализируются процессы национального и духовного возрождения, происходившие в нашей стране после обретения Республикой Узбекистан независимости. Рассматриваются восстановление религиозных и культурных ценностей, формирование национального

самосознания в годы независимости, а также реформы, направленные на возрождение исторической памяти. Кроме того, раскрывается значение национальной духовности и новые этапы её развития в современную эпоху «Нового Узбекистана». Статья охватывает основные этапы процесса национального и духовного возрождения в период независимости.

Ключевые слова: свобода, независимость, культура, ценности, национальная идентичность, возрождение, историческая память, Новый Узбекистан.

O'zbekiston 1991-yilda mustaqillikka erishdi va, albatta, xalqimiz hayotida yangi davrlar boshlanib ketdi. Bu davrlarda nafaqat siyosiy va iqtisodiy sohalarda, balki, ma'naviy hayotimizda ham tub o'zgarish davrlaridan biri bo'ldi. Bir necha asrlar davomida bosib o'tilgan tarixiy yo'l, xalqning urf-odatlar, diniy e'tiqodi, madaniy merosi qayta tiklana boshladi. Mustaqillik davrida ma'naviy tiklanish jarayoni jamiyatni yangilash, milliy o'zlikni anglash va ma'rifatni rivojlantirish bilan chambarchas bog'liq bo'ldi. Shu bois bu jarayonni tarixiy bosqichlarda o'rganish

O'zbekiston taraqqiyot yo'lini anglashda muhim ahamiyatga egadir.

1-

bosqich: Mustaqillikning dastlabki yillari (1991–2000-yillar). Bu davr milliy o'zlikni anglash, tarixiy adolatni tiklash va mustaqil davlat mafkurasini shakllantirish bosqichi bo'ldi. Prezidentimiz Islom Karimov rahbarligida “O'zbekiston – kelajagi buyuk davlat” g'oyasi ilgari surildi. Jamiyat hayotida ma'naviy islohotlar boshlanib, qadriyatlar tiklandi. Bu davrda quyidagi o'zgarishlar amalga oshirildi:

Milliy qahramonlar va allomalar merosini tiklash (Amir Temur, Alisher Navoiy, Imom Buxoriy va boshqalar);

Diniy erkinlikni ta'minlash, masjid va madrasalarning faoliyatini tiklash;

O'zbek tilining davlat tili sifatida mustahkamlanishi;

“Ma'naviyat va ma'rifat” markazi tashkil etilishi va ta'lim tizimiga milliy g'oyalar kiritilishi.

Natijada, xalq orasida milliy g'urur, vatanparvarlik va tarixiy xotiraga hurmat hissi kuchaydi.

2-bosqich: Barqarorlik va rivojlanish davri (2001–2016-yillar)

Bu bosqichda ma'naviyat davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Jamiyatda yuksak ma'naviyatli shaxsni tarbiyalash, madaniyat va san'atni rivojlantirish, milliy qadriyatlarni chuqur o'rganish ishlari davom etdi. Islom Karimovning “Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch” asari bu davrning mafkuraviy asosiga aylandi. U yerda ma'naviyatni xalqni birlashtiruvchi, jamiyatni barqaror tutuvchi asosiy omil sifatida ko'rsatildi.

Bu yillarda: “Sharqshunoslik instituti”, “Imom Buxoriy xalqaro markazi” kabi ilmiy muassasalar faoliyat boshladi;

Mustaqillik, Konstitutsiya, Navro'z kabi milliy bayramlar umumxalq qadriyatiga aylandi;

Adabiyot, san'at, kinoda milliy g'urur, tarixiy shaxslar va Vatanga sadoqat mavzulari yetakchilik qildi;

Ta'lim tizimida milliy g'oya va ma'naviyat darslari joriy etildi.

Bu bosqichda O'zbekiston xalqining milliy o'zlik hissi yanada mustahkamlandi, ma'naviyat jamiyat taraqqiyotining asosiy omiliga aylandi. □ 1. O'rtasiga qo'shiladigan (2000–2016 va 2017-yillar oralig'iga)

> O'tish davrida milliy o'zlikni mustahkamlash va global qadriyatlarga moslashuv

2010-yillar boshida O'zbekiston jamiyati globallashuv va axborot asrining yangi bosqichiga qadam qo'ydi. Shu davrda ma'naviyat sohasida zamonaviy fikrlash, yoshlar ongida milliy qadriyatlar va jahon madaniyati uyg'unligini ta'minlash dolzarb vazifaga aylandi.

Shu maqsadda ta'lim tizimida islohotlar kengaytirilib, milliy g'urur, tarixiy meros va zamonaviy tafakkurni uyg'unlashtiruvchi dasturlar ishlab chiqildi. Televideniye va matbuotda milliy o'zlikni targ'ib qiluvchi "Oltin meros", "Buyuk siymolar" kabi ko'rsatuvlar va loyihalar keng ommalashdi.

Aynan shu davrda ma'naviyatni xalqaro miqyosda tanitish, o'zbek tili va madaniyatini dunyoga ko'rsatish yo'lida ham qadamlar tashlandi. Natijada, mustaqillik davrining ikkinchi bosqichi global maydonda o'z milliy identitetini saqlab qolgan, lekin ochiq fikrli avlodni shakllantirish bosqichiga aylandi.

3-bosqich: Yangi O'zbekiston davrida ma'naviy yuksalish (2017-yildan hozirgacha) 2016-yildan so'ng mamlakatda "Yangi O'zbekiston" konsepsiyasi asosida yangi islohotlar boshlandi. Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida inson qadri, milliy identitet va madaniy merosni asrash davlat siyosatining muhim yo'nalishiga aylandi.

Bu bosqichning o'ziga xos jihatlari: "Ma'naviyatni rivojlantirish konsepsiyasi" ishlab chiqildi;

Shu tariqa ma'naviyat bugungi kunda nafaqat tarixiy merosni asrash, balki zamonaviy taraqqiyot bilan uyg'unlashgan g'oyaviy kuchga aylandi. O'zbekiston mustaqillikka erishgach milliy ma'naviyatning tiklanishi xalqimiz hayotida yangi davrni boshlab berdi. Uch bosqichda kechgan bu jarayon orqali:

tarixiy xotira tiklandi diniy, madaniy va milliy qadriyatlar qayta jonlandi; yosh avlodda vatanparvarlik va milliy g'urur hissi kuchaydi.

Mustaqillik yillarida O'zbekiston xalqining milliy-ma'naviy tiklanish jarayoni uch bosqichda shakllandi va har bir bosqich o'ziga xos tarixiy ahamiyat kasb etdi. Dastlabki yillarda xalq o'z ildiziga qaytdi, ikkinchi bosqichda ma'naviyatni davlat

siyosatiga aylantirish amalga oshdi, uchinchi bosqichda esa ma'naviyat jamiyat taraqqiyotining bosh omiliga aylandi.

Bugungi “Yangi O‘zbekiston” davrida milliy-ma'naviy tiklanish jarayoni yangicha mazmun kasb etib, inson qadri, adolat va taraqqiyot g‘oyalari bilan uyg‘unlashmoqda. Endilikda ma'naviyat — faqat o‘tmish merosi emas, balki xalqning kelajak sari yo‘l ko‘rsatuvchi ma'naviy kompasidir.

Shu bois milliy ma'naviyatni asrab-avaylash, uni yoshlar ongiga chuqur singdirish, zamonaviy dunyo bilan uyg‘unlashtirish har bir avlodning burchi va mas’uliyatidir. Chunki mustaqil davlatning eng mustahkam poydevori — bu milliy ma'naviyat va tarixiy xotiradir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
3. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent, 2022.
4. “Ma'naviyat va ma'rifat” jurnali, 2020–2024-yillar sonlari.